

Statsministerns ansvar

Den senaste opinionsundersökningen i atomfrågan tydde på att en majoritet av svenskar med någon åsikt i saken anser att vi behöver kärnvapen. All sannolikhet talar för att inom riksdagen, och bland de politiskt kunniga och intresserade över huvud, ett stort flertal är av denna uppfattning. Skulle ett positivt beslut fattas av de ansvariga statsorganen, kan man med säkerhet räkna på att dess genomförande inte möter avsevärda svårigheter i opinionen — beslutet kommer att godtas, liksom beslut innebärande anskaffande av kärnvapen eller bärare av sådana vapen godtagits i så gott som alla västeuropeiska demokratier. Varför handlar man då inte, var ligger ansvaret för att ingenting blir gjort?

Utan tvivel hos alla riktningar, hos alla partier. Högern har klarast framfört sin mening, och högerledaren har den stora förtjänsten att han verkligen sökt driva saken och inte stannat vid sådana uttalanden som mera tyder på jakt efter ett alibi än på önskan att göra sitt bästa för att nå ett resultat. Men högerns sakligt starka position försvagas av att man ofta deklarerar sin hållning utan att effektivt verka för den och av att man i den folkliga propagandan koncentrerar sig på sekundära uppgifter, som kan väntas ge större omedelbar utdelning i röster och mandat. Den svenska högern har en stor tradition att värna och upprätthålla: känslan för den nationella enheten, omsorgen om försvaret av nationen. Den har inte svikit sin tradition, men den borde hålla fast vid att detta är uppgiften framför alla andra, att den inte får ställa Sveriges upprustning med moderna vapen ungefär i samma prioritetsgrad som avskaffandet av det första barnbidraget. Den borde vara beredd till eftergifter och kompromisser på andra områden för att trygga det väsentliga.

En liknande och mera tveklös kritik kan riktas mot centern och folkpartiet. Inom dessa partier finns, efter allt att döma, en stor majoritet för kärnvapen. Men man säger inte ifrån, man söker undvika ett bestämt ställningstagande genom halvheter och uppskovsförslag. Orsakerna är flera. Särskilt inom folkpartiet finns en negativ minoritet, som partiets flertal i det längsta vill ta hänsyn till, säkerligen i förhopp-

ningen att den positiva linjen småningom skall vinna enig anslutning. Man är rädd för att socialdemokratin i nödfall skall gripa till en terrorkampanj mot atomvapen i avsikt att stärka sin genom de inre svårigheterna försvagade ställning. Man vill ärligt att frågan skall lösas genom en uppgörelse mellan alla demokratiska partier, och att en sådan lösning vore den bästa är för alla uppenbart. Man vill — och här anfäktas mellanpartierna av samma politikens demoner som begränsar högerns slagkraft — utnyttja de inrikespolitiska motsättningarna för att uppnå vinster. Varför slösa sina krafter på nationens livsfråga då budgetunderskott, besparingar, skattefrågor väntar på att användas som de för dagen matnyttiga stridsfrågorna?

Men ansvaret ligger främst hos regeringen, och i detta fall kan man lugnt tillägga: hos statsministern. Regeringspartiet är delat, regeringen är delad, och den som skulle ta ledningen gör det inte. Vi vägrar att tro att tanken på en osaklig terrorkampanj i atomfrågan för att bevara makten föresvar statsministern och hans tysta kolleger inom ministären; så fördärvade partigångare är de inte. Orsaken till tystnaden och undvikandet är med säkerhet oenigheten och framför allt utrikesministerns inställning. Det är orimligt att hr Undén, sedan länge förstelnad i ett slags byråkratisk attityd med neutralistiska finter och gester som enda uttrycksmedel, skall tjänstgöra som propp för utvecklingen av ett modernt och effektivt försvar. Socialdemokratin har många gånger stått inför liknande oenighet, liknande svårigheter. Tidigare har dess ledare fattat ståndpunkt, tvungit fram ett avgörande på den försvarsvänliga linjen. Branting, Sandler, Per Albin Hansson, alla har de satt sin ställning på spel för att mot en stor och skickligt ledd opposition inom partiet kräva ett starkt svenskt försvar; efteråt erkände opponenterna — Z Höglund, Vennerström, Engberg — att ledarna haft rätt. Dessa ledare hade klart för sig att inrikespolitiska reformer var det centrala målet, men de visste att dessa reformer var möjliga blott i ett fritt land och att ett fritt land kräver ett försvar som kan avskräcka från angrepp och så långt möjligt

"Corporal", en av de vapenbärare med kort räckvidd som införts med Atlantpaktstaternas försvarstyrkor och som kan användas med både konventionell laddning och atomstridspets. Detta är en typ av taktiskt atomvapen som aktualiserats i den svenska debatten.

trygga freden. Det är en sådan ledare som svensk socialdemokrati behöver också i dagens läge.

Svagheten i propagandan mot de nya vapnen framgår tydligast därav att denna propaganda huvudsakligen uppehåller sig vid dessa vapens fruktansvärda verkningar — precis som försvarsnihilismen inom socialdemokratin gjorde på 1930-talet. Men av detta drar man — utom en handfull pacifister — inte direkt och bestämt slutsatsen att Sverige skall avrusta, alltså kapitulera utan strid, utan förklarar tvärt-

om att vi skall försvara oss mot angrepp, men blott med älderdömliga och ineffektiva vapen. I realiteten är därför denna terrorpropaganda en maskerad propaganda för underkastelse, och detta förklarar varför den så väl trivs samman med pacifismen. Svaret borde från de socialdemokratiska ledarna bli detsamma som 1910 och 1930: endast ett effektivt försvar kan tänkas skydda vår fred och vårt oberoende; underkastelsen innebär att vi som slavar infogas i den apparat av militarism och tyranni som är oss förhatlig.